

36 . Carașova | Județ: Caraș-Severin | Punct: Grad | Anul: 2000

Anul: 2000

Cod RAN: 51813.01

Perioade: Evul Mediu

Epoci: Evul Mediu

Categorii sit: Apărare (construcții defensive)

Autori: Liana Loredana Oța, Silviu Ion Oța, Dumitru Țeicu

Instituții: Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Muzeul Banatului Montan, Reșița

Raport

Situl arheologic (fortificație medievală din piatră) este situat în teritoriul comunei Carașova, pe dealul Grad, în dreptul kilometrului 10, la stânga DN 58 Reșița - Anina. Cetatea a fost construită deasupra Cheilor Carașului și ocupă porțiunea cea mai înaltă a dealului. Diferența de nivel între cetate și râul Caraș este de aproximativ 200 m. Pe trei laturi (NE, S, SV) este înconjurată de prăpastie. În fața sa (pe latura de NNV) au fost săpate în piatră două șanțuri de apărare. Zidurile de incintă urmăresc forma stâncii pe care au fost construite.

Prima mențiune documentară privind existența cetății este din 1323, când aceasta și cea de la Vîrșeț aveau un castelan comun, magistrul Nicolae. În momentul apariției în documente, ea aparținea regelui de atunci al Ungariei, Carol I Robert de Anjou. În anul 1335, la conducerea ei se afla magistrul Thouka, reprezentant al arhiepiscopului de Kalocsa. Din 1358 a fost din nou în posesiunea regalității. Printre alți castelani de Carașova, cea mai marcantă personalitate a fost cea a lui Filipo Scolari, care în anii 1405 și 1406 a semnat două documente în această calitate. Cetatea a fost cucerită de către turci în anul 1520. Cercetările au început în vara anului 1998, la inițiativa MNIR, ca urmare a constatărilor făcute în urma periegezelor din 1997. Atunci, s-a constatat că o mare parte din interiorul cetății a fost perforat de către căutătorii de comori, iar o parte a zidurilor au început să cadă în prăpastie. Printre cauzele naturale ale degradării ei sunt sfărâmarea stâncii pe care au fost construite zidurile și mica pădure care o acoperă. Au fost trasate patru secțiuni și o casetă în partea de NE și NV a cetății. Față de articolele apărute până în prezent, cercetarea a adus noi date, care schimbă total interpretările asupra ei, din punct de vedere arhitectonic și cronologic.

În primul rând, orientarea ei a fost dată greșit (N - S), în realitate fiind NV - SE. În fața ei sunt două șanțuri de apărare și nu unul cum s-a susținut până în prezent. Ceea ce s-a considerat până acum a fi o intrare în cetate (pe așa-zisa latură de N), este doar o spărtură în incintă. Apoi, acolo nu există un turn de colț, în spatele incintei fiind o simplă cameră.

În S. 1 / 1998 (amplasată în interiorul incintei, pe latura de NE), au fost surprinse resturile unei incinte mai vechi, necunoscute până în acel an. Pe latura de SE, ei i-a fost adosată o nouă incintă, cea vizibilă până în acest moment. În aceeași secțiune au mai fost descoperit un depozit de pietre pentru aruncat și bile de praștie. Ceea ce s-a considerat a fi resturi ai unor pereți despărțitori între așa-zisele camere, nu sunt altceva decât fragmente ale primului zid de incintă. De aici apăruse ideea că în cetate sunt camere de plan neregulat, în jurul unei curți interioare.

Prin trasarea S. 3 / 1998 și S. 4 / 1998 s-a observat că incinta veche, începând din colțul nordic al cetății, are un alt traseu decât pe marginea șanțului de apărare, pe unde a fost incinta din faza a doua. Astfel, ea se îndreaptă spre sud, până în punctul în care se formează o terasă în panta dealului, apoi a fost orientată spre ESE.

În interiorul cetății, în partea cea mai înaltă a dealului, de o parte și de alta a ei, a fost ridicat un zid interior cu grosimea de 4 m, probabil și cu scopul de a masca vârful stâncii. Lungimea sa maximă este de 9,5

m. Un zid similar este și la o distanță de 3 m, spre E. Materialul arheologic este extrem de sărac și constă în special din ceramică databilă în secolele XIII - XV. În urma campaniei din 1998, în afara noutăților pe care le-am menționat se adaugă faptul că am constatat că ridicările topografice avute la dispoziție sunt nerealiste, cu excepția incintei din faza a doua și parțial cea din faza a treia.

Față de situația de acum doi ani, în 2000 am constatat noi degradări a zidurilor de incintă din faza a doua și a treia. Obiectivele cercetării au fost legate de cercetarea traseului primei incinte și a celei din faza a treia. Au fost trasate în acest scop zece secțiuni.

Secțiunea 1 (1 x 4,5 m); orientată NE - SV. Amplasată între primul corp de clădiri interioare la SV de ele și zona unde bănuiam că trebuie să fi fost incinta de SV a vechii cetăți (deci faza întâi de construcție). La o distanță de 2,3 m de clădirile interioare a fost identificat zidul de incintă cu o grosime de 1,1 - 1,2 m. Acesta a fost construit din piatră de calcar legată cu pământ și slabe urme de var. Nu s-a identificat fațada (dacă ea a existat) nici la interior nici la exterior. Între clădirea interioară și incintă, terenul în pantă, a fost amenajat prin nivelare cu piatră și pământ, formându-se un pavaj rudimentar.

Înălțimea păstrată a zidului de incintă este de 0,55 m, măsurat de la pavaj. În regiunea S. 1 / 2000, clădirea interioară are în elevație 2,5 m. La bază, grosimea zidului este de 4 m. Fațada sa, în S. 1, în momentul actual, este realizată din piatră de calcar sumar cioplită, legată cu pământ. Credem că este vorba de o refacere, deoarece interiorul zidului este din piatră legată cu mortar de bună calitate. Materialul arheologic recuperat este extrem de sărac și constă în resturi osteologice și câteva fragmente ceramice (sec. XIV - XV).

Secțiunea 2 (4 x 2,5 m); orientată NV - SE. Amplasată lângă S. 1 / 2000, la NV de ea. Spre SV s-a surprins același pavaj și zid de incintă. La 0,5 m de S. 1 / 2000 s-a observat un zid dispus ușor oblic pe incintă, cu următoarele dimensiuni: l = 0,8 m; L = 1,6 m; h = 0,5 m de la pavaj. Între capătul lui și clădirea interioară, este un spațiu liber de 0,75 m. A fost construit foarte sumar din piatră de calcar, dispusă haotic până la o înălțime de 0,4 m și legată cu pământ și puțin var. Între 0,4 m și 0,5 m sunt pietre de calcar aranjate relativ regulat.

Din zidul clădirii interioare, la o distanță de 3,8 m. de S. 1 / 2000, există un zid care se țese cu acesta formând un unghi de 120°; este perpendicular pe incintă. A fost construit din piatră de calcar sumar cioplită și legată cu mortar de bună calitate. Înălțimea sa, măsurată de la pavaj, este de 1 m. În această regiune, pe pavaj, s-au surprins și urme de mortar de la construcția zidului oblic și a celui interior.

În incintă, la o distanță de 1,75 m. de S. 1 / 2000 se observă o spărtură cu lungimea de 0,75 - 0,8 m.

Secțiunea 3 / 2000 (1 x 3 m); orientată V - E, cu o mică deviație. Prin trasarea ei am urmărit surprinderea unui alt corp de clădiri interioare (al doilea) și o altă porțiune din vechea incintă. S-a surprins însă, un fragment dintr-un zid rămas neînregistrat până în acel moment. Acesta a fost construit din piatră de calcar legată cu pământ și var, și constă într-o îngrămădire de pietre de toate dimensiunile dispuse haotic. Înălțimea sa păstrată este de 0,45 m de la nivelul de călcare medieval. În cea mai mare parte din secțiune s-a găsit doar un strat gros de moloz provenit din distrugerea celei de-a doua clădiri interioare. Descoperirea acestui zid a fost primul element de semnalare că undeva între S. 1 / 2000 și S. 3 / 2000 incinta vechii fortificații trebuie să se fi întrerupt.

Secțiunea 4 / 2000 (1 x 4,5 m); orientată NE - SV. A fost amplasată între cele două corpuri de clădiri interioare cu scopul de a surprinde traseul noului zid identificat în S.3 / 2000 și care ar putea fi relația sa cu zidul de incintă. După trasarea acestei secțiuni s-au constatat următoarele situații:

1. Lățimea noului zid = 1,5 m; lungimea = 6,8 m pe latura de E și 5,2 m pe cea de vest. Latura dinspre V se oprește în colțul primei clădiri interioare, pe latura sudică; unghiul format este de 65°.

2. Lângă latura de V există un pavaj de piatră.

3. Înălțimea sa maximă este de 0,55 m de la nivelul de călcare medieval.

4. Deoarece fațada de SE a primului corp de clădiri interioare este complet distrusă, nu se poate spune cu certitudine în acest stadiu dacă cele două ziduri se țes. Cercetările viitoare vor putea clarifica mai bine dacă aceste ziduri interioare au avut și o fază anterioară de construcție, alta decât ceea ce se observă în acest

moment.

Secțiunea 5 / 2000 (5,9 x 1 m); orientată NV - SE. A fost trasată între vechea incintă și ultima fază a cetății. Scopul trasării ei a fost a ceda de a urmări o porțiune de zid care s-a observat după înlăturarea vegetației. Între acest zid și vechea incintă este un unghi de 65°.

Prima constatare este aceea că pare a fi vorba de un contrafort construit din piatră de calcar legată cu mortar, foarte primitiv executat. Înălțimea sa actuală este de 0,8 m de la nivelul de călcare. S-a recuperat o piesă din fier, o bucată de zgură și un fragment ceramic ars oxidant și decorat cu roțița dințată.

Secțiunea 6 / 2000 (1,5 x 2 m); orientată NE - SV. Amplasată la SE de S. 1 / 2000 pentru a urmări traseul vechii incinte în această regiune. Față de S. 1 / 2000, zidul în discuție mai continuă pe o lungime de 1 m, apoi se termină cu un contrafort de mici dimensiuni (1 x 1,1 m). Între incinta terminată cu un contrafort și noul zid surprins în S. 3 și S. 4 / 2000 este o regiune cu pavaj lată de 2 m, foarte probabil o intrare. S-au recuperat fragmente ceramice și oase de animale de pe pavaj.

Secțiunea 7 / 2000 (1 x 2,5 m); orientată NE - SV. Prin deschiderea ei am vrut să surprindem traseul ultimei incinte a cetății, spre zona sudică. În porțiunea în care am trasat secțiunea, nu se mai păstrează în elevație nimic vizibil la suprafața solului. A fost surprinsă o întrerupere a fundației incinte. În această porțiune, din S. 7, ea a fost amenajată pe un pământ bine bătătorit pe stânca naturală. În acest stadiu al cercetării, putem bănuși că aici trebuie să fi fost o intrare în cetate care a funcționat în ultima fază de utilizare. La baza zidului, în locul unde acesta se întrerupe, am găsit un vârf de săgeată în forma literei delta, cu spin de fixare. Au mai fost recuperate cinci cuie, un fragment de piron și o scoabă, ceramică și resturi osteologice animale.

Secțiunea 8 / 2000; (1,2 x 2 m). A fost trasată în același scop ca și S. 7 / 2000, la o distanță de 1 - 1,15 m de ea. Inventarul recuperat constă din ceramică, resturi osteologice, fragmente din tablă de fier, o verigă din tablă de bronz și un fragment de piesă din tablă de argint (?). Nu s-a constatat o întrerupere a zidului ca în secțiunea precedentă.

Secțiunea 9 / 2000 (2 x 2,2 m) și secțiunea 10 / 2000 (2,2 x 1,3 m) au avut ca scop verificarea existenței unei intrări pe latura de NV a cetății, între incinta 1 și 2. În această regiune, vechea incintă a fost construită din piatră legată cu mortar. Fațada a fost complet distrusă, în prezent având aspectul unor îngrămădiri de piatră. În elevație se mai păstrează aproximativ 1 m.

Din S. 10 s-a recuperat de sub moloz o bilă de praștie, fragmente dintr-un cuțit și o piesă din corn de cerb, a cărei utilitate este greu de precizat. Sub moloz, am identificat un nivel de arsură. Campaniile viitoare vor aduce noi precizări în legătură cu acest nivel de ardere.

În urma campaniei din anul 2000, s-a clarificat situația arheologică din regiunea casetei 1 / 1998. Aici a funcționat o intrare în cetate, în faza a doua de funcționare a ei, foarte probabil printr-un turn de poartă actual distrus. Tot aici am descoperit un contrafort neînregistrat până acum.

Un alt obiectiv propus și clarificat este cel al traseului incinte vechii cetăți în zona de SE, precum și modul de amenajare a spațiului dintre aceasta și primul corp de clădiri interioare. Aici a funcționat o încăpere încă din prima fază a existenței cetății. De asemenea, ca un element de noutate, am surprins o intrare care a fost utilizată în timpul funcționării primei cetăți.

Cel de-al treilea obiectiv propus, identificarea traseului ultimei incinte a fost și el parțial realizat. Ceea ce ne-a condus spre ideea că aici trebuie să fi continuat un zid de incintă, a fost înregistrarea topografică mai veche, greșită și care nu avea logică. Pe lângă aceasta am surprins pe partea exterioară a incinte nr. 2 urme de mortar și baza unui zid adosat ei. Prin S. 7 și 8 / 2000 s-a confirmat că a fost o înregistrare mai veche defectuoasă și că de fapt ultima incintă își continua traseul spre S până în incinta din faza a doua.

Materialul recuperat constă în primul rând în ceramică tipică secolelor XIV - XV. Cea mai mare parte a sa este de uz comun și aparține tipologic oalei borcan, cu sau fără toartă. Arderea s-a făcut în mediu semioxidant și reducător. Ca degresanți s-au folosit nisipul micaceu și cel cu granulație medie. Decorul la cele mai multe fragmente lipsește. Decorul, acolo unde el există, a fost realizat cu roata dințată (un caz), cu pieptene motivul valului (un fragment), cu măturica de jur-împrejurul vasului peste care sunt alveolări cu

---

unghia (un fragment). Doar două fragmente ceramice provenite de la același vas au fost ornamentate cu smalț de culoare verde.

Piesele metalice sunt de regulă cuie și piroane. La acestea se adaugă un vârf de săgeată în forma literei delta, o verigă de bronz, o bucată de la o piesă, probabil de argint, piese de fier și tablă de bronz atipice, un cuțit, o bilă de praștie (de alt tip decât cele găsite în anul 1998).

Resturile osteologice recuperate provin de la ovine, suine și bovine.

Materialul ceramic și metalic a fost adus în depozitul secției de istorie medievală a MNIR. Materialul osteologic este predat pentru studiu la MBM Reșița.

Obiectivele cercetării viitoare sunt legate de clarificarea nivelului de arsură din zona intrării utilizate în faza a doua a cetății, cercetarea zonei de E a sitului precum și a cisternei. Un alt obiectiv propus este o ridicare topografică a întregului sit, ca urmare a noilor descoperiri.

Informații suplimentare online

[Raportul 1166 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapservet Cimec.ro](#)
